

Szegedi
Szabadtéri
Játékok,
1964

BARTÓK. ÉS HONEGGER-BEMUTATÓ

A fából faragott királyfi

királyfi szerelmes a szép királykisasszonyba, de sok akadály legyőzése után juthat csak el hozzá. A történetet a Pécsi Balett előadása világosan és közérthetően közvetíti.

Bonyolultabbá válik azonban a helyzet, ha megkérdezzük, milyen új eszméket, gondolatokat fűztek ehhez a régi történethez. Eck Imre koreográfija és rendezése egyrészt szakított a hagyományokkal és a konvenciókkal, másrészt — és ezzel együtt — az egész művet elvontabbá, általánosabb érvényűvé, filozófikusabbá tette. Ennek következtében és eredményeként a mű közelebb került a mai ember érzés- és gondolatvilágához. A koreográfus ezzel kétségtelenül bekapcsolta a produkcióba a nézőt, aki érzi, tudja, mindahhoz, ami a színpadon történik, neki, a nézőnek, a XX. század emberének, köze van.

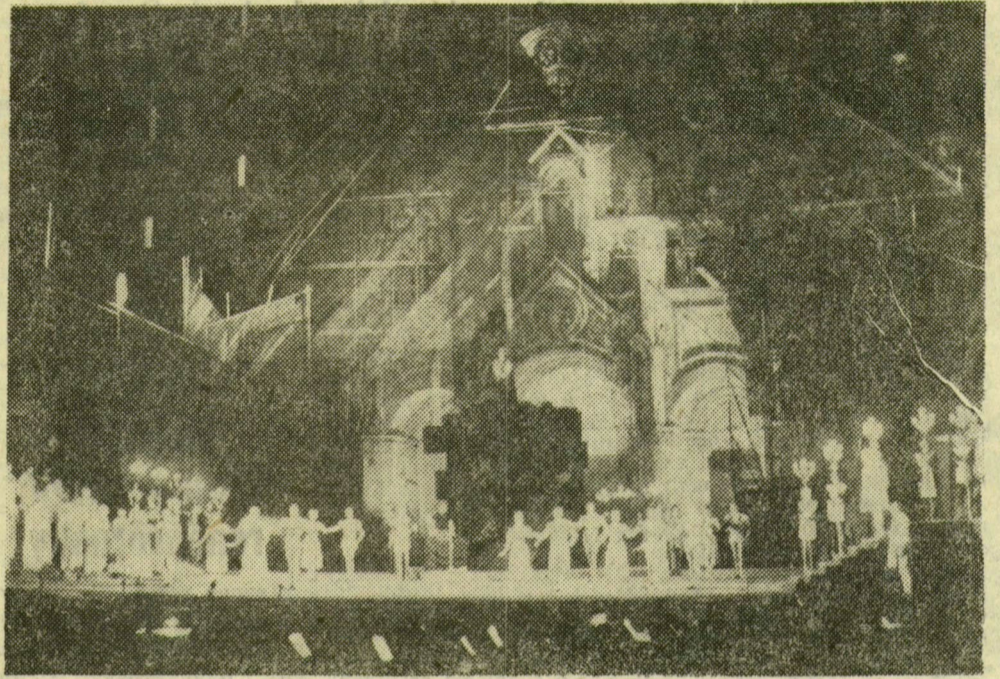
De mi ez a közösség? A fából faragott királyfi új gondolatvilága és a nézők között? Ezzel kapcsolatban hivatkozunk arra a nyilatkozatra, amit a játékok hivatalos műsorfüzetében a Pécsi Balett nevében maga Eck Imre írt. Ebben az írásban szerepel az elidegenedés problémájáról, mint olyan valami, amely az új értelmezés megértésének a kulcsa. Mit mondhatunk e tekintetben az előadásról? Mindegyik azt, hogy az elide-

is így van és így igaz, ha Eck Imre új értelmezése a jó és a rossz meglehetősen absztrakt, sőt ősi forrásokra visszautaló körében mozog.

Hogyan jelent meg mindez az előadásban? A legfeltűnőbb, hogy ez az új koncepció az előadás minden elemét, koreográfiáját, díszleteit és jelmezeit egyaránt és következetesen áthatotta. Eck Imre koreográfija, Fülöp Zoltán modern színpadképe és Gombár Judit jelmezei olyan harmóniában forrnak össze egységgé, hogy az egyenesen példátmutató, mintaszerű.

Magától értetődően ez a szolgálat mindenekelőtt a táncosok produkciójára vonatkozik. Legelőször Árva Eszter közreműködését kell kiemelni. Királykisasszonya árnyaltan és kifejezően ábrázolja a Bartók megálmodta figurát. Csíj Ferenc királyfi alakítása érzelmi, hangulati hatásának intenzitását tekintve is méltó hozzá. Tóth Sándor fából faragott királyfi, valamint Stimác Gabriella és Bretus Mária tündére hasonlóképpen.

A zenekart Sándor János



Az oratórium hatalmas színpadképe

Johanna a máglyán

Ez az előadás egy kompromisszum szülte. Honegger oratóriumának magától értetődően a zene a lényege, illetve az az — egyébként nem kevés — prózai rész, ami a mű előadása közben elhangzik. Mint egy közzika, olyan egyszerű és tömör ez a mű. Szabadtéri előadását azért és amiatt előztek meg viták, hogy érdemes-e ezt az egységet a szcenirozás szükségzerűen lazább formáival feloldani. A vita eredménye az a kompromisszum lett, amit a bemutatón láttunk: a zene és a dramatizálás együtt.

A kritika sem indulhat ki másból. Megnyertük-e azt a réven — a szcenirozással — amit a vámon — a zene koncentrátságának feloldásával — elvesztettünk? A szabadtéri színpad sajátos követelményeit, óriási népművelő feladatait tekintve feltétlenül azt válaszolhatjuk a kérdésre: igen. Annál inkább, mert a színpadi feloldozás nemcsak pusztán látványosság, nemcsak arra való, hogy a néző figyelmét a maga mozgalmasságával felkeltesse és végig ébrentartsa, hanem tulajdonképpen ugyanazt a célt szolgálja, ugyanazt fejezi ki és mélyíti el, amit a zene: Johanna tragédiájának, sorsának még jobb megértését. Az viszont ennek ellenére is igaz, hogy azokat, akiket kizárólag csak a zene érdekelt, a szabadtéri bemutatónak ez a sokszínű mozgalmassága mindenképpen zavarja. Oratóriumelőadást behuny szemmel is lehet élvezni. Ezt a produkciót viszont nemcsak hallani, látni is kell.

Még akkor is igaz ez, ha a szabadtéri előadásban a zene egyetlen szépsége sem sikkadt el, és nem vált jelentéktelenné. Henrik Cziz, a produkció lengyel vendégkarmestere, a kitűnő művész, a nagyszerű és hivatott Honegger interpretátor, gondoskodott arról, hogy Honegger muzsikája teljes gazdagságában bontakozzék ki a nézők előtt. Vezénylése — akárcsak egész egyénisége — energikus, határozott, pontos és feltétlen biztonságú. A ritmus, a dinamika visszaadásában árnyalt és végtelenül kifejező. A hatásvadászat minden formája idegen tőle. A lényeg a mondanivaló minél hűségesebb tolmácsolására törekszik.

Hasonlóan magas színvonalú munka Szentár Miklós igényes rendezése. Sok látványos elemmel, nagyszámú statisztériával dolgozik, s mégis sikerült megmentenie

a produkciót attól, hogy ez a tarka dinamizmus elnyelje, felfalja magát a lényegét, a mondanivalót.

Rendezői munkájával kapcsolatban különösen örülünk annak, hogy a prózai címszerep tolmácsolására Horváth Terit választotta. Ideális Johannát láthattunk ezért a színpadon. Parasztlányt, de nem naturalista értelemben, hanem úgy, hogy elhittük róla: ez az egyszerű és nagyon fiatal, 17-18 éves lány képes arra, amire vállalkozott, Franciaország megmentésére. Horváth Terinek ez a naturalis parasztlány ábrázoláson túlmutató nagyszerű alakítása az egész produkció egyik legnagyobb élménye volt.

Az előadás másik prózai szereplője, a szerzetes alakját bemutató Szabó Gyula, méltó partnere volt a kiváló Horváth Terinek. Hangjának szépsége és kifejező ereje annak ellenére is jól érvényesült, hogy a bemutatóan, sajnos, egy kicsit rekedt volt.

Az énekesek közül mindenekelőtt Réti József szerepformálását kell kiemelnünk. Főpapja énekből és színészi játékból egyaránt plasztikusan, nagy kifejező erővel ábrázolt. Rögtön utána Mátyás Mária (Szűzanya) énekesi produkcióját kell említenünk. A művész világosságban, a szólam technikai nehézségeinek fölényes leküzdésében, a mondanivalót kulturáltan közvetítő előadásban nyújtott kiemelkedő. Ivánka Irén (Szent Katalin) és Déry Gabriella (Szent Margit) az egész előadáshoz méltó színvonalon működött közre. A kisebb szerepek előadói is felzárkóztak a legjobbakhoz: Szalma Ferenc, Göndöcs József, Varga Róbert és Réti Csaba.

Végig kitűnően énekelte a Kerecsényi László vezette Forrai kórus, valamint a Szegedi Tanárképző Főiskola gyermekkara. Jól játszottak a kisebb prózai szerepek alakítói is: Kőműves Sándor, Katona András, Károlyi István, Pagonyi Nándor, Kovács János, Rissay Pál, Jászai László, Marosi Károly, Bányász Ilona, Gémesi Imre, Csikós Gábor és Várhelyi Endre.

A monumentális színpadképet Bakó József tervezte. Az előadásban sikerrel és hatásosan közreműködött Pécsi Balett táncosait Eck Imre írta. A stílusos jelmezeket Márk Tivadar tervezte.

Ö. L.



A királykisasszony (Árva Eszter) és A fából faragott királyfi (Tóth Sándor)

genedés — történelmi értelemben — modern élmény. Mindennapos és kintző valóság ugyan, de nem a lélek ősi állapota. Nem olyan érzés és élmény mint a szerelem, a bánat, az öröm és a szomorúság.

A fából faragott királyfi szabadtéri előadásában az ember elvontan, minden történelmi, társadalmi konkrétságtól lemesztelenítve jelenik meg. A Pécsi Balett táncjátéka a maga absztrakt voltaival a lélek ősi állapotaira utal. Ez ugyan nem ellentétes Bartók muzsikájával, de semmi köze a modern elidegenedéshez. Amit a színpadon látunk, nem az elidegenedés érzékeltetése, hanem a rossznak ősi, szinte mítikus megjelenítése. Vagyis a produkció az elidegenedésnél éppúgy általánosabb érvényű, mint a népmesénél.

Baj-e ez, rossz-e ez? Szerintünk egyáltalán nem. Történelmi, társadalmi konkrétságot naivság lenne számolni, követelni a feldolgozástól, amely ugyan — mint mondtunk — nem tette világosabbá és közérthetőbbé az eredetileg is homályos és rejtélyes mese eszméit, de absztrakciójával minden eddiginél többet adott és elmentmondásai ellenére is létrehozott egy olyan produkciót, amelynek a hagyományosnál több köze van Bartókhoz is és a modern emberhez is. Ez még akkor

vezényelte. A fiatal karmester és a játékok együttese kitett magáért: a mű bonyolult mondanivalóit, gazdag hangulati- és érzésvilágát kifejezően, plasztikusan tolmácsolta. Ökrös László

A szabadtéri játékok igazgatóságának fogadása

Tegnap délután a Hági Étteremben Tari János, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatója fogadást adott az idei program első két bemutatója művészeinek tiszteletére. A fogadásra megjelent Török László elvtárs, az MSZMP Csongrád megyei végrehajtó bizottságának tagja, a megyei tanács vb elnöke, Sipos Géza elvtárs, a Szeged városi pártbizottság titkára, a megyei és a városi pártbizottság, a megyei és a városi tanács több vezető munkatársa, a Hunyadi László, A fából faragott királyfi és a Johanna a máglyán című előadások művészei vezetői és főszereplői, közöttük Henrik Cziz len-

gyel karmester. Megjelent a Dél-Magyarország vendégként az ünnepi hetek alkalmából Ogyessza és Lódz pártlapjainak képviselőjében Szegeden tartózkodó Jurij Hmelkovszkij, az ogyesszai Znamja Kommunizma szerkesztőségi titkára és Stefan Kotlarek, a lodzi Glas Robotniczy szerkesztőségi titkára.

A meghívottakat Tari János köszöntötte, meleg szavakkal méltatta azt a művészi teljesítményt, amelyet a játékok idején első két bemutatójának sikeréért nyújtottak.

A fogadás kellemes, baráti légkörben zajlott le.



(Somogyiné és Siflis felvételei)

A pénteki, szombati és vasárnapi előadások után tegnap, hétfőn tovább folytatódott a Vidróczki július 30-i bemutatójának előkészületei. Képünkön: Teca, a szép cigánylány (Mére Ottília) és Sisa Pista, Vidróczki egyik alvezére (Mucsi Sándor) a harmadik felvonás vidám kétfőtében